

I DE DRIESPRONG

‘Blijf weg van café De Driesprong.’

Er kon niets goeds van komen nee, maar hij zag dat toen hij ervoor gewaarschuwd werd iets anders. Het was inderdaad een hope-loze tent, saai, maar ze hadden er bier en ze tapten het voor hem hoewel hij nog niet de leeftijd had, zestien werd in de lente. Het lag aan de rand van het centrum, was een van de weinige dranklokalen daar in Twents Jeruzalem, begin zeventig. Door de getinte ruiten met de roeden keek je er naar de Elsenerstraat, vaag in het stervende winterlicht. Je wilde niet weten waar die naam naar verwees, een gehucht waar een meisje uit zijn klas op de lagere school vandaan kwam dat destijds gepest werd omdat ze stonk. Hij had het temperament van zijn vader en zo tenger hij was had hij erop in gebeukt wanneer iemand haar lastig viel, maar zocht ze zijn nabijheid had hij gedaan of hij haar niet zag. Er was zoveel bitters dat weggespoeld moest.

Dat hij die straat dikwijls over was gefietst richting de es en het donkere bos erachter met de ravijntjes van de Rijsserberg, om de mythische Friezeberg te bereiken, maakte daar deel van uit. Hij had tot zijn dertiende onnozel in die contreien gespeurd naar prehistorische graven van dat volk. Het traject erheen was afgesneden, een snelweg aangelegd, dwars door de heuvelachtige heidevelden her en der begroeid met jeneverbes, de illusie van wildernis voor zijn ogen verwoest juist toen het al slechter lukte te vluchten in kinderlijke fantasieën. Er kon niets goeds van komen nee, dat was de boodschap die men hem hardhandig inpeperde.

Hij zat alleen aan de bruine toog, gepolitoerd koper blonk, er hingen goudkleurige lampen met franje die ook overdag schenen, aan twee van de tafeltjes met Perzische kleedjes speelden stamgasten kaart. Er heerste een rust alsof hier nimmer iets zou veranderen.

De snelweg verkondigde een afwijkende mare, die van de moderniteit. Dat woord had een magische aantrekkingskracht gehad, de klank van de zestigerjaren, waar hij te laat voor geboren was om

erin mee te doen, de rap zich vernieuwende muziek op de radio de zang van de Sirenen waar hij over gelezen had, maar onschuldiger, hij wel vastgebonden als Odysseus. Nu lokten hem artiesten die of nostalgie uitstraalden naar de vorige decade of op obscure wijze er korte metten mee maakten, de ene categorie klonk mistroostig, de andere wanhopig, de onschuld was op de klippen geslagen terwijl hij zich los begon te worstelen.

Dat laatste was misschien wat teveel gezegd. Hij nam een slok, hij had voldoende gespaard voor minstens zes glazen, dan zou hij eindelijk naar wat zijn honk was aan de Bevervoorde. Langs de betonnen smoel van het gemeentehuis, op de plek waar hij voor de gigantische ronde poort van de smederij naar het vuur had gestaard met achter zich die somber broedende plompe kloek, de Schildkerk, en onder de kastanjabomen door van het Schildplein voorbij het oude vierkanten raadhuis dat uitkeek op het bakken van geloof.

Dit raadhuis, statig gevaarte waarop in een hoek de excentrieke kleine minaret troonde, was door de in vooruitgang gelovende SGP-burgemeester gelukkig niet gesloopt zoals een aanzienlijk deel van de stadskern, waar een sinistere, middeleeuwse sfeer had gehangen. De uitgestrekte Jutefabriek in het noordwesten, waar een gekanteelde toren en stoompijp waakten over de zaagdaken boven de denderende weefmachines, leek sinds die vernieling een bakken van historie.

Er hadden lichtschuw ineengedoken boerderijen tussen de lage rijtjeswoningen aan de Walstraat gelegen, die liep in een boog vanaf de Haarstraat, de slagader van Twents Jeruzalem, naar café De Driesprong. Was het ondanks de destructieve renovatie uit gewoonte een sluipweg voor de duvel, die de ooit gewijde grond van het Schild ontweek om daar zijn slachtoffers te zoeken, op dat kruispunt?

Wachtte hij, Nathan, aan deze bar op Mefistofeles uit *Faust*, waarover hij hoorde van de strenge leraar Duits die melodisch voordroeg maar een kuif had zoals Hitler? Maakte hij weinig kans. De inwoners van Twents Jeruzalem mochten de mond vol hebben van hun man met de bokkenpoten, het gros hing de protestantse God aan en die werd meer gevreesd. Vertelde hem wat. Al stelde

je daar je vertrouwen in, de verdoemenis dreigde evengoed als je niet voorbestemd was. Met de duvel kon je nog marchanderen, tot je erbij neerviel. Dus in dit door Calvijn geregeerde oord was zowat geen winst te halen voor Satan, hij had er de buit reeds grotendeels binnen. De katholieke buurt achter de Schildkerk en bij de vee-markt, waar de zielen zich zalig waanden, daar banjerde hij eerder rond. Werd ook alom beweerd.

Maar Nathan had nul behoefte zich ergens aan over te leveren. Hij voelde waar de ketenen hadden gezeten die hij aan het afwerpen was. En hij was evenmin van plan al zeurend een geschiedenis te creëren omtrent deze pijnlijke bevrijding. Hoe minder erover gezegd, hoe beter. Hij zocht allerminst steun, vocht het allemaal met zichzelf uit, zonder pottenkijkers. Geenszins om ermee in het reine te komen, wel als een ontvluchtende dief er de vruchten van te plukken en die, onder de vele gedaanten van iemand die wordt achtervolgd en zich door zijn vermommingen niet laat grijpen, in een nieuw leven uit te strooien, zodat anderen ook zouden bijten in de verboden appel van de kennis die als bij Ovidius een metamorfose opriep. De vervoering die hij had ervaren door rebelse schrijvers en muzikanten wilde hij delen.

Hij schreef om zich een uitweg te banen verzonnen verhalen die de realiteit als springplank namen, dook daarmee het ongerijmde in. Naar wat tastend? De verhalen liepen dood, maar dit, net als zijn schuchterheid, overschreeuwde hij. Deze branie zette zijn moeder en vader op het verkeerde been, zodat ze hem precies verwensten naar het oord waar hij zijn vuur vandaan haalde.

Hoewel verslingerd aan literatuur, meed hij doorgaans de Nederlandse, die meestal catatonisch staarde in het gat dat door afvalligheid was geslagen, de lege burgerzielen in doffe tonen beschrijvend. Veeleer ging hij middels teksten een stil gesprek aan met de geesten die zich als Lucifer gedroegen, om erachter te komen waar de schoen wrong, wat deden ze in hemelsnaam fout in hun mooie greep naar het goddelijke licht? Het doelloze gekeuvel dat hij geregeld hoorde van mensen was hem een vloek, discussies liet hij zich liever niet toe verleiden, wat had je aan een loopgravenoorlog waarin niemand een nederlaag wilde lijden? Hij werd